№ 82 სამშაბათი, 13 აპრილი 1910 წ. № 82

დროება

ეროვნული საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე ვეტიტით ღირს 15 კაპ.; უკანასკნელზე—10 კაპ., სხვა ადგილებიდან (კავკასიის გარეშე) მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი ბეტიტით ტექსტის წინ 20 კაპ., უკან—10 კაპ. საშგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა პირველ გვერდზე თითოეულ სიტყვაზე 4 კაპ. ოთხი საათის შემდეგ მეტი ეღირება.

განცხადებანი იმ პირთა, ფირმათა და დაწესებულებათაგან, რომელნიც კავკასიის გარეშე არიან, ან მთავარი კანტორები და განყოფილებანი აქვთ, მიიღება მხოლოდ სავაჭრო სანლის ლ. და ე. მეტლ და ამხ.—ბის განცხადებათა ცენტრალურ კანტორაში მოსკოვში, მიასნიცკის ქ., ს. სიტოვისა, და მის განყოფილებებში: პეტერბურგში—მოჩერსკაია 11, ვარშავაში—მარშალკოვსკის ქ. 130, პარიზში—ბერჟის მოედანი.

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება „დროების“ რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3-მდე, საღამოთი 5-დან 7 მდე.

ხელმოწერელი წერილები არ დაიბეჭდება. დაუბეჭდავ მცირე წერილებს და კორესპონდენციებს ხელ არ ეაღება ინახება ერთის თვით მხოლოთ დიდი წერილები და მოთხრობიები. ბინადარ მოლაპარაკეა მეექვსეა ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა დილის 10 საათიდან ნახევარ დღემდე 3 საათამდე. „დროების“ გამოცემა 10 კაპ.

რედაქციის ადრესი: ტფილისი დიდი ვანქის ქ. N 12.
ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, редакція газ. „Droeba“.

ცალკე ნომერი ყველგან ერთი შაური.
დამატებანი ნომერი (კვირისა) 7 კაპ.

ტფილისის დიდუბის ეკკლესიის **მღვდელი იოდიონ გურგენიძე** და **მღვდელი გიორგი ციბალოვი** გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ უდროოდ გარდაცვალებას: პირველი—ძვირფასს შვილს, მეორე—ცოლის დის

თამარ იროდიონის ასულს **გურგენიძისას.**

პანაშვიდები ყოველ დღე, შუა დღის $1^1/_2$ საათზე, საკუთარ სახლში. წირვა და ანდერძი ტფ. დიდუბის ეკკლესიაში. დასაფლავება დიდუბის ეკკლესიის ეზოში 14 აპრილს. (1—239—1)

სალომე კონსტანტინეს ასული ჭიჭინაძისა შვილებითურთ უღრმეს მადლობას უცხადებს ყველას, ვინც პირადად თუ წერილობით პატივი სცა და საყვარელ მეუღლის მომრიგებელ მოსამართლის **სერგეი კოსტანტინეს ძე ჭიჭინაძის** გარდაცვალების გამო მის მწუხარებაში მონაწილეობა მიიღო. (1—241—1)

კვირას, მაისის 2-სა მუშტაიდის ბაღში

ქ. შ. წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების სასარგებლოდ გაიმართება

ლიდი სეირნობა და ლატარია-ალეგრი

განყოფილება პირველი:

შუადღის 11 საათიდან 3 საათამდის

საბავშვო დღესასწაული

მუსიკა. თამაშობა. გაჯიბრება საჩუქრებით

საღამოს 5 საათიდან 11 საათამდის

განყოფილება მეორე:

1. გიმნასტიური ვარჯიშობა „სოკოლის“ (შევარდენის) საზოგადოების წევრებისა.
2. კონცერტი ქართულ ხოროსი ბ-ნ ა. კავსაძის ხელმძღვანელობით.

განყოფილება მესამე:

ლატარია-ალეგრი (ცალკე პავილიონში). ლატარიაში ჩაგდებული იქნება 800 ნივთი. ცხენი, ძროხა, ვერცხლისა და სხვა ძვირფასი ნივთები. ფასი ლატარიის ბილეთისა 20 კ. პავილიონში შესვლა 1 მან.

განყოფილება მეოთხე:

ყინულილა შუშხუნები

ბაღში შესვლა ღირს ბავშვებისთვის 15 კ. დიდებისთვის 25 კ. ბაღში დაუკრავს სამხედრო მუსიკა და საზანდარი.

ბუფეტი; ჩაი, ყვავილები, სერპანტინი (8—1)

იბეჭდება და მალე გამოვა BATON-ის წიგნი

„ერი და კაცობრიობა“.

დაბეჭდილია 300 გვერდზე მეტი. ვთხოვთ იმ აგენტებს, ვისაც გაეგზავნა საკვიტანციო წიგნაკები და ანგარიში ჯერ არ გაუსწორებია, გამოგზავნონ ფულიც და წიგნაკებიც.

ფული და წერილები შეიძლება გამოიგზავნოს „დროების“ კანტორაში.

გამომცემელი **მ. ხუციშვილი.** (5—4)

ტფილისის ქერძო სამკურნალო

30 მუდმივი საწოლით და სამშობიარო განყოფილებით.
დია არის ყოველ დღე გარეშე მოსიარულე ავადმყოფთათვის.
ქსენიას ქუჩ, სახლი № 7 „ვეტცელის“ სასტუმროს ახლოს,
ტელეფონი № 590.

ლამბაშიძე ვ. დ.: შინ. და [illegible] ყ.-დ[illegible] დღე; გარდა კვირა. 11-12 [illegible]
გედევანიშვილი მ. ა. ნერ. [illegible] ორშ., ოთხშ., და პარ. $10^1/_2$—[illegible]
გურკა გ. ა. შინაგ. შაბ. 1—2 ს. და კვირას 11—12 ს.
კარშინი. ა. ა. კან. და ვენ., ყოველ დღე კვირას გარდა $2^1/_2$—$3^1/_2$ ს.
მალალაშვილი გ. გ. შინ., სამშ. და შაბ. 10—12 ს.
ქიქოძე ტ. ხ. შინაგანი. ორშ. და ოთხშაბ. 9—10 ს.
მანსვეტოვი ვ. მ. შინ., ორშ., ოთხშ., [illegible] 1—2 ს.
მელიქიშვილი. ნ. მ. ქირურ. და დედაკაც. ყოველდღ[illegible] 12—1 ს.
ფუხსელიშვილი ვ ს. თვალის, ორშ., [illegible] პარასკ. 2 2-ნახ. ს.
ფირადოვი რ. ბ. ქირურ. ყოველ-დღე [illegible]
პაპოვი ვ. ა. ქურ., ყელის და ცხვი., ყო[illegible] დღე გარდა პარას. 2—2-ნახ. ს.
რცხილაძე. ნ. კბილ. ყოველ დღე. 9—10 ს.
ხობოლევსკი გ. ვ. ქირურ,. ყოვ. დღე, 9—11 ს.

სამკურნალოს აქვს მოწყობილი საკუთარი მიკროქიმიურ. და ბაქტეროლოგიური ლაბორატორ. რომელსაც განაგებს ექიმი ე. გ. ფედოროვი.

რჩევა ღირს 50 კ., საწოლები 2 მანეთიდან დაწყებული. ოპერაც. კონსულტაც., ელექტრონით წამ., მასსაჟი, ყვავილის აცრა, ძიძათა შემოწმება და სხვა შედავათ. საფასურით. (200—ნ.—155)

„სორაპანის“ ამხანაგობის გამოცემა.

ქართველი და უცხოელი მწერლები

წიგნი მეხუთე

მიიღება ხელის მოწერა

გიუი-დე მოპასანის

თხზულებანი.

წიგნი გამოვა ჩვეულებრივი ზომისა და ფორმატისა, მოთავსებული იქნება ავტორის სურათი და ბიოგრაფიული ცნობები. ამას გარდა წიგნის ტექსტი დასურათებული იქნება **დაახლოვებით 20 სურათამდე. წიგნი ხელის მომწერლებისათვის ეღირება 25 კაპეიკად.** ცალკე გასასყიდად არ გამოვა.

ხელის მოწერა დაიწყება 10 აპრილს და გათავდება 10 მაისს. ხელის მოწერა მიიღება პროვინციაში ყველა აგენტებთან, ტფილისში—წერა-კითბვის მაღაზიაში, Нов. Рѣч. გოლ პროსპ.—„ალიონის“ წიგნის მაღაზიაში და „სორაპანის“ სტამბაში. ვისაც სურს წიგნი ფოსტით გამოიწეროს, მან უნდა გამოგზანოს 40 კაპ. მარკა.

ადრესი ფოსტის: Тифлисъ, Т—во „Сорапанъ“. (8—2)

◀ საბურთალოზე ▶

სასტუმრო „დარიალის“ პირდაპირ, ახალ ეკკლესიის მახლობლად **დაიჭრა ოცი დესეტინა მამული** ვასილ ილარ. გაბაშვილისა და **ნაჭრებად იყიდება.** იქვე იძლევა ქირით სასტუმრო „რაზსვეტი“ სარდაფით და მშვენიერი ბაღით მოსალაპარაკებლად შეგიძლიანთ მიმართოთ: ოლგას ქუჩა, სახლი № 6, გაბაშვილსა. (3—228—3)

ვაგზლის ქერძო სამკურნალო

კარგდან ყოველ დღე მოსიარულე ავადმყოფთათვის.
ვოგზლის ქუჩა, № 8, ს. ენფიანჯიანცისა, ტელეფონი № 695.

ვ. ვაშაყმაძე—ყოველ დღე 9—11 ს. კბილის ავადმყოფ.
ი. გ. გომართელი—ყოველ დღე, შინაგ. და ბავშვ. ავად. 2—3 ს.
ა. ნ. დიასამიძე—ყოვ. დღე, $11^1/_2$—$12^1/_2$ ს. სიფილისი, კანისა და ვენერ.
ნ. მ. მელიქიშვილი—ყოველ დღე, ქირურგ. და ქალებისა, 1—2. ს.
ვ. ს. მუხსელიშვილი—სამშ., ხუთშაბ., და შაბათ. 2—$2^1/_2$ ს. თვალისა.
ბ. ა. პოპოვი—ყელ., ყურ. და ცხვირ. ყოველ დღე 12—1 ს.
ე. გ. ფეოდოროვი—ყოველ დღე, ოთხშ. და კვირის გარდა, 11—12 2 ს. შინაგანი და ბავშვების ავადმყოფობანი

მიკროსკოპიული, ბაქტეროლოგიური და ქიმიური გამოკვლევანი; აგრეთვე ყვავილის აცრა და ძიძების გასინჯვა. ფასი რჩევისათვის 50 კაპ.
ეპიოპერაცი და კონსილიუმი მორიგებით. (წლ.—ნ.—318)

ექიმი **ბაბ. ი. გოკიელოვი** **ქუთაისში**
იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებით ავადმყოფებს დილით 9—12 ს. და საღ. $5^1/_2$—$6^1/_2$ ს. **ვენერიულ ავადმყოფებს** მიიღებს, (ელექტრონის **საშუალებით** ბუშტის და სამარდა მილის **გასინჯვა** საღამოს $6^1/_2$—8 ს. **ტუბერკულინით** წამლოება ჭლექიანებისა, **ელექტროტერაპია,** ელექტრონის ფიბრაციის მასსაჟი. ალექსანდროვის ქ., საკუთარი სახლი. (50—კვ.—47)

ექიმი **კ. თ. ტყეშელაშვილი** **ქუთაისში**
იღებს შინაგან და **სპეციალურად ვენერიულ** სნეულებით ავადმყოფთ (ხუსუსატი, სიფილისი, სამარდა მილის, ბუშტის და თირკმელების (ჭიანების) **საკვლევრი**). დილით 9—12, საღამოთი 5—7 საათ., კვირაღამით მხოლოდ დილით. ტფილისის ქ., სახლი ფირალოვისა. (72—კვ.—18)

ექიმი **კბილისა ქუთაისში** **ნ. ა. დვმიდოვი**
იღებს ავადმყოფებს ყოველ დღე დილით 8—2 ს. საღამოთი 4—7 ს. ძლომბის **გაკეთება,** კბილის **ჩასმა** და **პროტეზები.** აბელრონის ქუჩა, N 14, სახლი დემიდოვისა. (0—586—414)

ექიმი **კბილისა ქუთაისში** **ა. ა. ბუტულოვისა**
იღებს ავადმყოფებს ყოველ დღე დილით 8—2 ს. და საღამოთი 4—7 ს. მოსწავლენი იღებიან ნახვაზარ. გიმნაზიის ქ., ა. თუმანოვის სახლი, ბულვარის პირდაპირ. (5—კვ.—21)

ექიმი **შ. მიქელაძე** **იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ.** საღამოს 5—6 საათზე. ავლაბარი, კაბაგეროვის ქუჩა N 17, პროვიანტის მაღაზიის პირდაპირ. ტელეფონი N 816. (0—71)

ექიმი **ე. ვაშაკიძე** იღებს შინაგან სნეულებით ავადმყოფებს. დილით 8—9 ს., საღამოთი 5—7 ს. ბელინსკის ქუჩა, N 18 (ყოფილი კირპიჩნაია). (0—105

ექიმი **ვასილ ფერეთელი** **ქუთაისში**
იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფებს. საღამოს 4—6 საათზე. ივანოვის ქ., მოსე ქიქოძის სახლი. (0—ე.—161)

ექიმი **კბილისა** **ნინო რცხილაძე**
იღებს ავადმყოფებს დილით 10—2 ს., საღამოთი 5—7 ს. ვერა. ოლგას ქუჩა N 25.

სამკურნალო

სპეციალისტ საშუალოდ ექიმებისა გარეგან მოსიარულე ავადმყოფთათვის.
ვანქის დიდი ქუჩა, N 3. ალექსანდრეს ბაღის მახლოლად, ტელეფონი N 483.
ფასი რჩევისათვის 50 კაპ.
ავადმყოფთა მიღება $9^1/_2$-დან 5 ს.-დე.
რიდელი—ბავშვ. შინ. ყოველდღე 3-4 ს.
ფეთრაძე—სიფ., ვენერ., კან. ყოველ-დღე 1—3 საათ.
პავლოცკი—ქირურგ. ყოველდღე 4-5 ს.
იოსელიანისა—ქალ. ავად., ორშაბათ. ოთხშ., პარს., კვირა 11—12 საათ.
ბოყოვსკი—შინაგანი ჰიპნაზი. ყოველ დღე 4—5 საათ.
ერმოლაევი—ბავშვ. ყ.-დღე 1—2 ს.
ვნუკოვი—ქირურგ. ყოველდღე 2—3.
ნოვიცკი—ებ., ქალ., ყოველდღე 1—2.
ახვლედიანი—შინაგ. და ბავშვ. ყოველ დღე 11—$12^1/_2$ საათ.
კალამქაროვი—ბებ., ქალ., ყოველ-დღე, კვირის გარდა 4—5 საათ.
ბალდინა-ნოვიცკაია—ცხვ. ყელ. ყურის. $11^1/_2$—$12^1/_2$ საათ.
ასპიროვი—ცხვ., ყელ., ყურ. 1—2 ს.
ფონდოვი—ნერვ. და ელექტროტერ. ყოვ.-დღე 4—5 ს.
ლიმონი—კბილის ექიმი. ყოველ დღე 9—$11^1/_2$ ს.

კონსულტაცია, მასაჟი, ყვავილის აცრა, ოპერაცია, ანალიზი, ჰიპნოზი, ძიძებისა და მოსამსახურეთა გასინჯვა შეთანხმებით. სიფილისის (ათაშანგის) გამოკვლევა სისხლში პროფ. ვასსერმის შრატით. (100—ნ.—33)

დაიბეჭდა და დაურიგდა

როგორც პროვინციაში, ისე ტფილისში ხელის მომწერლებს

„განდეგილის“

თხზულებანი

(2—2)

ექიმი **ქუთაისში** **ფ. ი. გასნევსკი**
იღებს ავადმყოფებს **შინაგან სნეულებათა** და **ბავშვებისან** დილით 11—1 საათამდე, საღ., 5—7 საათამდე. კაზაკოვის ქ. N 13. **ფარიბებს უფასოდ.** (25—კვ.—29)

ექიმი **ვ. ლამბაშიძე**
ავადმყოფ. ბოლოვინის პრ. N 8, ხუბლაშვილის სახლში. იღებს საღამოთი 6—7 ს. კვირა დღის გარდა. (ე)

კაბინეტი **ელექტრონის და რენტგენის სამკურნალოსი** **მ. ბედევანიშვილისა.**
იღებს ავადმყოფებს დილით 12—1 ს. საღამოთი 6—საათ. ვერა ყორღანაშვილის ქუჩა, საკუთ. სახლი, N 20, ტელ. N 79. (0—ნ.—44

ექიმი **კბილისა** **ალ. სოლოდოვნიკოვი**
იღებს ავადმყოფებს 9—2 ს. და 5—7 საათ. ბოლოვინის პრ. N 12, სახლი მდივანისა. (ე)

მპალერი

8 კაპეიკიდან 6 მან.-მდე რულო

ძმ. ტარნოპოლებიან

საწყობი რუსეთის ყველა დიდ ქალაქში.
განყოფილება **ტფილისში:** გოლოვინის პრ., № 21, არტისტ. საზოგად. ქვეშ, ტელ. № 355.
ფასები საფაბრიკოა.
ნიმუშები უფასოდ. (50—1046—9)

ქ. შ. წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების გამგეობა ამით აცხადებს, რომ ოთხშაბათს, ამა აპრილის 14-სა, ანდრეევის ქუჩაზე, სახლ. № 22, დანიშნულია

საჯარო გაყიდვა

სხვა და სხვა საოჯახო ნივთებისა. ვაჭრობა დაიწყება დილის 10 ს. (2—1)

გამოვიდა და იყიდება

ტფილისში, წ. კ. საზ. მერკვილაძის და გადილის, აგრეთვე საქართველოს სხვა ქალაქების წიგნის მაღაზიებში ად. თუთაევის კომედიები, მიძღვნილი ქართულ თეატრის მსახიობთადმი მათის სურათებით: **„ცოლი ვიტირო თუ ფული“**—მიძღვნილი ნატო გაბუნიასადმი, **„უმაწილის ბრალია“**,—გედევან გედევანოვისადმი,—**„ბედმა მიდალატა“**,—ვასო აბაშიძისადმი, **„უშნო არშიყი“**, და სხვა. თუ ვისმეს სურს, გაეგზავნება 25% გამორიცხვით. წიგნის ფასები 10—20 კაპეიკი.

ადრესი: ტფილისი (დიდუბე) ად. თუთაევი. (10—240—1)

გაერთიანება მაინც შესაძლებელია 3 *)

მაშ თუ დაგვიჯერეს, ჩვენც გვაინტერესებს საკითხის ეკონომიური მხარე. აქ ჩვენს შორის სადაო არაფერია. თუ სადავოდ გახადეს ეს საკითხი, ეს მხოლოდ პოლემიკის საჭიროებისათვის. ჩვენი მოპირდაპირენი პოლემიკის გულისათვის ბევრ უთავბოლო რასმეს ამბობენ ხოლმე და დემოკრატიის მოვალეობაა გაარჩიოს გრძნობის ჟინიანობა აზროვნებისაგან. აი მაგალითად, ახალი ნიმუში ბოროტ ჟინიანობისა. ბ-ნი გალიორკა გვისაყვედურებს, ახმაურდით ტერიტორიის გამო მხოლოდ მაშინ, როდესაც მემამულეებმა „სხვებზე“ დაპირეს მიწების გაყიდვა. „სანამ მემამულე „ტყავს აძრობდა“ გლეხებს, მათ ბანაკში კორიანტელი როდი იყო დაყენებული; მანამდე არავინ ჰფიქრობდა ნაციონალური ბანკის დაარსებასო“. (ibid. № 2). რას იტყვით ამის შესახებ? პარტია, რომელიც სოციალიზაციას ჰქადაგებდა და მემამულეთა მიწების სოფლის საზოგადოებათა მიერ ეკპროპრიაციას, თურმე სიტყვას არ იღებდა, როდესაც მემამულე გლეხს „ტყავს აძრობდა“! სხვისა არ ვიცი, ჩემზე ამგვარი არ შესაფერი განმარტება ფაქტებისა (ნეტავი დოკუმენტები მაინც არ იყოს ამის შესახებ!) მდაბიო ხასიათის გაიძვერობის შთაბეჭდილებას ახდენს.

მაგრამ გავყვეთ საგნის გარკვევას. „ჩვენი პოლიტიკა უაღრესად სოციალურია, ამბობს „სამართლიანობის“ მოკიჭული ბ. გალიორკა, ბ. ჯორჯაძის და მისი თანამოაზრეების კი ნაციონალისტურია“ (იქვე). აქ ორი ტყუილია. პირველზე უკვე გვქონდა ლაპარაკი. ჩვენ ხაზგასმით ვლაპარაკობთ **სოციალურ** ელემენტის მნიშვნელობაზე. ეს, როგორც ვიცით, დაუმალა ჩვენმა ოპონენტმა თავის მკითხველს. და ამასთან აცხობს მეორე ტყუილს, ვითომ ჩვენი პოლიტიკა ნაციონალისტური, ე. ი. შოვინისტურია. არა, ჩვენი პოლიტიკა ყოველთვის იყო და დღესაც სოციალური და ამასთან ნაციონალური და არა ნაციონალისტურია. ეს აზრი გამოვსახე ამგვარად: „მიწა **საქართველოს** მშრომელ ხალხს, ტერიტორია ქართველ ეროვნებას.“ აქ ორი მომენტია—სოციალური და ნაციონალური. მიწა **მშრომელს**—ერთი ელემენტია- ისიც **საქართველოს** მშრომელ ხალხს, ე. ი. ყველა ეროვნების ელემენტებს, რომელნიც სცხოვრობენ საქართველოს საზღვრებში. ამიტომ ვიხმარე სიტყვა საქართველო. მეორე, ნაციონალური ელემენტი—ქართველი ეროვნებაა. ეროვნება უტერიტორიოდ შეუძლებელია. ქართველ ეროვნებას უნდა ჰქონდეს თავისი ხელუხლებელი ტერიტორია. ბ-ნმა გალიორკამ ესეც გადაატრიალა ისე, როგორც სასარგებლო იყო მისთვის. „მას (ე. ი. მე) გლეხობის, როგორც წოდების, ბედი კი არ აინტერესებს, არამედ მხოლოდ და მხოლოდ ქართველი გლეხისო“ (იქვე). როგორც ხედავთ, ახალი სიყალბე და ახალი ტყუილი. თუმცა საქართველოს ხალხი ერთი მცნებაა, ქართველი ხალხი მეორე მცნებაა. და ამას მე გარკვეულად ვსაზღვრავ, მაგრამ, რადგან პირველი მცნების გახსენება ხელს არ აძლევს ჩვენს პოლემისტს, იგი ეპოტინება მეორეს და მას მახვევს კისერზე. დახეთ, რა შოვინისტია, ქართველობა და არა გლეხობა აქვს სახეზეო. ამგვარად აშკარავდება თანდათან ბ-ნ გალიორკას ოინები და მისი მოურიდებლობა კამათის დროს.

კი, გვეტყვიან პირუთვნელნი, გეთანხმებით, რომ თქვენს ფორმულით მარტო ქართველ გლეხების ინტერესი არ არის დაცული, არამედ საქართველოს ტერიტორიაზე მცხოვრებ ყველა ეროვნების გლეხებისა, მაგრამ ქართველ ეროვნებას რომ იხსენიებთ, განა ეს თქვენი ეროვნება მტრობის და ნაციონალურ შუღლის საბაბად არ გახდება? თქვენ გინდათ ეროვნულ ტერიტორიის ერთეულის პრინციპი აღიაროთო. დიაღ, გვინდა. და ამაში ერთ მტკაველსაც არ დაუთმობთ მტერსა თუ მოყვარეს.

ბ-ნ გალიორკას, მთელი კავკასიის გლეხკაცობის ბედი აწუხებს. უნდა მოვახსენოთ მას, რომ ეგ ვერაფერი გულშემატკივრობაა. იმიერ-კასპიის მხარის გლეხკაცობის ჭირ-ვარამი კი რატომ არ უნდა სწვდებოდეს იმის გულს? ინდოეთის საცოდავი ხალხი, რომელიც რაჯებისა და გაბატონებულ ინგლისელების მიერ იტანჯება, რატომ არ უნდა აღვიძებდეს სიბრალულის გრძნობას იმისთანა გულშემატკივარ ადამიანის გულში, როგორიცაა ბ-ნი გალიორკა? მაგრამ ამას რომ გაჰყვეს, მთელ მსოფლიოს მიადგება ადამიანი და მთელ დედა-მიწის ჭირ-ვარამი იქნებ აღარ ჩაეტიოს გმირულ, მაგრამ ადამიანის პატარა გულში. ბ. გალიორკაც წინდახედული ადამიანია და კავკასიის საზღვრებს არა სცილდება. მაგრამ ერთი რამე უნდა გკითხოთ, ვინ, სად და როდის მოისურვა უბედურება და გაწყვეტა კავკასიის გლეხკაცობისა. ვისგან იცავს ამ გლეხკაცობას ბ-ნი გალიორკა? ჩვენგან? ეს ხომ სასაცილოა! ნუ თუ იმიტომ, რომ ერევნის და განჯის გლეხობა შეწუხებულია, ქუთაისის და ტფილისის ხალხს უფლება უნდა წაერთვას თავის ცხოვრების და მდგომარეობის გაუმჯობესებისა? ნუ თუ იმიტომ, რომ კავკასიის სხვა ერებს მთლიანი ტერიტორია არ აქვთ, საქართველომ ხელი უნდა აიღოს ავტონომიაზე და ეროვნულ განვითარებაზე? თუ ამგვარ უგუნურობას სოციალიზმის სახელით ასაღებთ, თავს ნუ ირცხვენთ, რადგან სოციალიზმი აქ არაფერ შუაშია...

მაგრამ თავი დავანებოთ ამ საგანს. ამ კითხვის გადაწყვეტის გამო არ ვებაასებით დღეს ერთმანეთს. ჩვენს წინ საკითხი უფრო სადაა. შესაძლებელია თუ არა დემოკრატიულ ელემენტების შეჯგუფება იმ აზრით, რომ ხალხს მიწის შეძენა გაუადვილოთ? აი საგანი და „ჩვენი გაზეთი“ ამის გამო იმგვარ პასუხს იძლევა, რომ ეს შეთანხმება, მისი აზრითაც, შესაძლებელია. მართალია, ბ-ნ გალიორკას ენა ბუნდოვანია, გაუბედავი, შეთანხმებას არც კი იხსენიებს, მაგრამ არსებითად კი მაინც ეს შეთანხმება გამომდინარეობს მის ნალაპარაკევიდამ.

ჩვენი ოპონენტი ეროვნულ ბანკის დაარსების წინააღმდეგია. ქართველთა ბანკს სახელმწიფო ბანკი გაუწევს კონკურენციას. კონკურენციის ნაყოფი ფასების აწევა იქნება მიწებზე. მოგებაში მემამულე დარჩებაო. ასე თუ იქნება, არც ჩვენ ვიქნებით მომხრე ამ ბანკისა. მაგრამ, ჩემის აზრით, შესაძლებელია იგვარ წესდების შემუშავება, რომლის ძალითაც ბანკს აეკრძალება აფოტაჟის გაღება. და თუმცა კონკურენტი ეყოლება, ოგრამ ამ

*) იხ. „დროება“, N 81.

პირობებშიაც ბანკს შეუძლიან დიდი სარგებლობის მოტანა. წინააღმდეგია კიდევ ბ-ნი გალიორკა ბანკისა იმიტომ, რომ ქართველთა ბანკი ქართველ გლეხებს გაუწევს დახმარებას, ეს კი ინტერნაციონალობას ეწინააღმდეგებაო. ახირებულია, თქვენმა მზემ, ბანკი იმიტომ დავაარსოთ, რომ ვორონეჟიდან ან ტამბოვიდან გადმოვიყვანოთ და მოვაწყოთ საქართველოში ახალშენები! ამგვარად რომ დავაყენოთ საკითხი, არც ერთი ეროვნული დაწესებულება არ უნდა დავაარსოთ, ვინაიდან იგი სხვაში შურს გამოიწვევს და ეს გარემოება გახდება ეროვნულ მტრობის გამწვავებისა. ამგვარად რომ ვილაპარაკოთ, ბ-ნ გალიორკას არავითარი უფლება არა აქვს ატაროს ის შარვალი, რომელიც ზედ აცვია. რამდენია ქვეყანაზე უშარვლო! მაშ გამონახოს ერთი ვინმე და მორიგებობით იხმარონ შალვარი! ერთი კვირა ერთმა, მეორე კვირა მეორემ. ან კიდევ ერთი ტოტი სხვას მოუჭრას, მეორე ტოტით კი ცალი ფეხი შემოსოს. მართალია, მეორე ფეხს პატივი მოაკლდება, სამაგიეროდ ეს პატივი აღემატება უშაოვლოდ მაწანწალა — ადამიანის ახალ ფეხს. აი ამ კრიტერიუმით უნდათ გადასჭრან სოციალური და ნაციონალური პრობლემები! მაგრამ ამასაც დავანებოთ თავი. თუმცა ბ-ნი გალიორკა ირწმუნება, რომ ბანკი არის ჩემს თვალში „უბარი პანაცეა“, მაგრამ დავამშვიდებ ჩემ მოკამათეს და ვიტყვი, მე პირადად, იმედი არა მაქვს, რომ ამ ახლო მომავალში დაარსდეს ჩვენში ეს დაწესებულება. დემოკრატიის გაერთიანებაზე სწორედ იმიტომ დავიწყე ლაპარაკი, რომ სხვაგან გამოგვენახა საშუალება ტერიტორიის დაცვისათვის. აი სწორედ ამ გარემოებას უნდა მივაქციოთ მთავარი ყურადღება.

ბ-ნი გალიორკა საბედნიეროდ ამბობს: „გლეხმა პირდაპირ მემამულესთან უნდა იქონიონ საქმე. ყველა მათი გულშემატკივარნი უნდა ეცადონ, რაც შეიძლება შეღავათიან პირობებში აყიდვიონ მიწები და თან ეცადონ ისე მოაწყონ ყიდვა და ნაყიდი მიწის სარგებლობა, როგორც ეს უფრო სასარგებლო იქნება ყოველი მხრივ. **ეს არის მიწის ერთად ყიდვა, ერთად სარგებლობაო**“.

თქვენ პირს შაქარი. გლეხების გულშემატკივართა ბანაკში პირველი ადგილი, რა თქმა უნდა, ს.-დემოკრატებს უჭირავთ. დავუთმოთ ეგ უპირატესობა. მაგრამ, იმედი გვაქვს, რომ იქვე სადმე ჩვენც მოგვცემენ ადგილს. ამისი იმედი იმიტომ გვაქვს, რომ ბ-ნი გალიორკა ბძანებს: „რამდენად აქეთ მიაქცევენ ყურადღებას ჩვენი მოწინააღმდეგენი და ეცდებიან ამ მხრივ სიტყვის საქმედ ქცევას—**იმდენი** მათი მუშაობა სასურველი და **სასარგებლო** იქნებ**ა**“. (იქვე) და ეხლა, როდესაც ბ-ნმა გალიორკამ გვაჩვენა მოქმედების გზა, ჩვენ ვეცდებით გავანართლოთ მისი ნდობა და კეთილი წაქეზება საზოგადო საქმისადმი.

ხუმრობა გაშვებით, როგორც ხედავთ, აქ ჩვენ შორის სადაო არა ყოფილა რა. „მიწის ერთად ყიდვაზე და ერთად სარგებლობაზედაც“ არის ლაპარაკი. ჩვენც ვამბობდით წინა წერილებში: „აუცილებელია საქართველოს მიწის-მომქმედთა და მეურნეთა კავშირისთვის საფუძვლის ჩაყრა... ამ საქმის განხორციელება და ამ კავშირის დაფუძნება შესაძლებელი იქნება, თუ მასზე ზრუნვა და ფიქრი დაიწყეს ქართველმა დემოკრატიულმა ჯგუფებმა“ აქო.

მაშ რაშია საქმე? ამაში მაინც ყოფილა შესაძლებელი ჩვენი შეთანხმება. კი ყოფილა, მაგრამ ეს შეთანხმება ბ-ნ გალიორკას და მის მაგავს მწერლების მეოხებით მაინც არას დროს არ მოხდება.

არჩილ ჯორჯაძე.

ნაწყვეტები

საყურადღებო მოვლენა.

ამას წინად „ზაკავკაზიეს“ ერთ-ერთ ნომერში დაიბეჭდა კორესპონდენცია, სადაც აღნიშნული იყო, თითქოს ხონის სახელოსნო სასწავლებლის ინსპექტორი, ბ-ნი გემელმანი, ქართული ენასა და ქართულ მასწავლებლებს სდევნიდეს. ამ წერილმა პროტესტი გამოიწვია, როგორც მთავრობის წარმომადგენლის მხრივ, ისე ხონის მასწავლებლებისა და ქვემო იმერეთში ცნობილ მოღვაწის ბ-ნ ივ. შარაშიძისა. ამ პასუხებში აღნიშნული იყო, რომ კორესპონდენტი შეცდომაში იყო შეყვანილი და რომ ბ-ნი გემელმანი არა თუ ასეთი კაცი-ჟამია არ არის, არამედ, პირიქით, მას ბევრი კარგი საქმე მიუძღვის ხონელებისადმი. სხვათა შორის ამ წერილებში გამოირკვა, რომ ბ-ნ გომელმანს როგორ უნდა გაედევნა ქართული ენა სახელოსნო სასწავლებლებიდან, როდესაც იქ არასოდეს მისი სწავლება არ სწარმოებდა თურმე.

ეს მოვლენა, ჩემის აზრით, საყურადღებო მოვლენაა, ისეთი, რომელზედაც ღირს მკითხველის ყურადღების გაჩერება. დ. ხონი მთელს საქართველოში ცნობილია სასწავლებელთა სიმრავლით. მიუხედავად იმისა, რომ ხონი „პოსადიც“ არ არის, რომ მას მარტივი თვით-მართველობაც არა აქვს და იმისს მცხოვრებთა რიცხვი ათი ათასს სულს არ აღემატება, იქ მრავალი სასწავლებელია. სამოსწავლო სემინარია, ვაჟთა პროგიმნაზია, სახელოსნო სასწავლებელი, საქალაქო სასწავლებელი, ქალთა კერძო გიმნაზია, ქალთა მარიამის სასწავლებელი პროგიმნაზიის უფლებებით, ქალთა პროფესსიონალური სასწავლებელი და კიდევ ბრავალი დაბალი სასწავლებელი, ზოგიც სამინისტრო ორ-კლასიანი და ერთ-კლასიანი და ზოგიც სამრევლო. ყველა ესენი ხონმა უმეტესად თავის ძალ-ღონით გააკეთა, თავის ხარჯით, ზოგიერთებს ამათგანს ეხლაც თავის ხარჯი ინახავს, თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ხონს მთელს საქართველოში ბადალი არა ჰყავს ამ მხრივ, არა თუ დაბა-სოფლებში, არამედ არც ბევრ სამაზრო ქალაქებშიაც.

სახელოსნო სასწავლებელზე ხონელებს დიდი ფული აქვთ დახარჯული, ცოტაოდენის დახმარებით მთავრობისა ხონელებმა მშვენიერი ორ-სართულიანი შენობა აუგეს ამ სასწავლებელს; შენობა რომელიც თავის ეზოთი უკანასკნელი 10-15 ათასი მანეთი მაინცა ღირს. გარდა ამისა ყოველ-წლიურად ხონის რაიონის მცხოვრებნი იხდიან იმის შესანახად შედარებით დიდ თანხას. ამავე დროს იმ სასწავლებელში, რომელიც ქართველების ფულით არის დაარსებული და ქართველების ფულით ინახება და რომელშიაც 100 პროცენტი მოწაფეებისა ქართველებია, თურმე ქართული ენის სწავლებაც არა ყოფილა.

ამაზე შორს წასვლა განა შეიძლება? რათ არ იფიქრეს ამის შესახებ ხონელებმა, რათ არ შემოიღეს სწავლება დედა-ენისა თავიანთ ხარჯით დაარსებულ სასწავლებელში? თვით მთავრობის გიმნაზიაშიაც ასწავლიან ქართულ ენას, მართალია, იქ ჩვენს ენას უკანასკნელი ადგილი უჭირავს და მხოლოდ კვირაში ერთი თუ ორი გაკვეთილი აქვს დათმობილი, მაგრამ მაინც ასწავლიან, ხონის სახელოსნო სასწავლებელში კი ასეთ სწავლებასაც არა აქვს ადგილი. იქ სამშობლო ენა მეტ ბარგად არის მიჩნეული და იმის შემოღებაზე არავინა სწუხს...

აი, ასე ვიქცევით ჩვენ თვითონ. არა თუ არა ვსცდილობთ დავიცვათ ჩვენი ენა, არა თუ არა ვსცდილობთ მთავრობის სასწავლებლებში საპატიო ადგილი მოვუპოვოთ მას, არამედ ჩვენის საკუთარ ფულით აგებულ და შენახულ სასწავლებელში, ისეთის ფულით, რომლის გადახდა მძიმე ულად აწვება ჩვენს მშრომელ გლეხობას, არა ვსცდილობთ, რომ დედა-ენას სწავლება იყოს შემოღებული.

ამაზე მეტი უბედურება იქნება? გადაავლეთ ეხლა თვალი მთელ საქართველოს, განა ყველგან ესევე არა ხდება. ამ ბოლო დროს ყოველ მოზრდილ დაბასა და მით უმეტეს ყოველ ქალაქს გაღვიძა სურვილი საშუალო სასწავლებლის დაარსებისა: თელავი, ოზურგეთი, ახალ-სენაკი და ბევრი კიდევ სხვა სცდილობენ ზოგი პროგიმნაზიისა, ზოგიც რეალურ სასწავლებლის დაარსებას. სურვილი მეტად კეთილი და საპატიოა. არ დაივიწყოთ, რომ ყოველგან მთავრობის დახმარება პლატონიურია და არა მატერიალური. ვიტყვი კიდევ მეტს, მთავრობა თხოულობს ზოგიერთ ქალაქიდან განსაზღვრულ თანხის შეტანას ხაზინაში დასაარსებელ სასწავლებლის უზრუნველსაყოფელად. იკითხოთ ეხლა ერთი, აბა რომელმა ქალაქმა იზრუნა იმაზე, რომ ამ მათის ფულით დაარსებულ და შესანახ სასწავლებელში ქართულ ენას ჯეროვანი ადგილი ეჭიროს? თუმცა ამის შესახებ ცნობები არა გვაქვს, მაგრამ დარწმუნებულნი ვარ, რომ არც ერთს ამის შესახებ არ უფიქრია ისე, როგორც ხონელებს არ უზრუნვიათ ქართული ენის შემოღებაზე სახელოსნო სასწავლებელში.

ჩვენ თვითონ არა ვსცდილობთ დავიცვათ ჩვენი დედა-ენა. ვიტყვი კიდევ მეტს—ჩვენ თვითონ, შეიძლება უნებლიეთ, მაგრამ მაინც ვაწარმოვებთ გადაგვარების პოლიტიკას.

ახალი.

დეპეშები

(ჟურნ. დეპეშათა სააგენტოსაგან)

11—12 აპრილი.

საზღვარ-გარედ.

ბელგრადი. მეფე წავიდა კრაგუაევეცში და დაათვალიერებს იმ ადგილებს, რომლებიც წყალდიდობისგან დაზარალდნენ. წყალდიდობამ მცხოვრებლებს რამდენიმე მილიონი ზარალი მიაყენა. მდინარე მორავის ნაპირებზედ მდებარე სოფლები და კრაგუაევეცის ნაწილი სულ წალეკილია: ბევრმა ოჯახმა მთელი ქონება დაჰკარგა, დაზარალებულები მოათავსეს სკოლებსა, საზოგადო და კერძო სახლებში. ნათესი სულ გაოხრებულია. მკხოვრებლები ძალიან შეშინებულნი არიან. ჯერ არ იციან რამდენი კაცი დაიხრჩო.

ბუხარესტი. გათავდა პარლამენტის სესია.

ნიუ-იორკი. ამსტერდამის (ოგაიოს შტატი) მაღაროებში აფეთქება მოხდა. მოკვდა 18 მუშა.

ვენა. დეპუტატთა პალატამ მიიღო კანონპროექტი, რომლითაც მთავრობას უფლება ეძლევა 220 მილიონ კრონის სესხი აიღოს.

ზაგრები. ხორვატის სეიმში დიდი აურ-ზაური გამოიწვია დეპუტატ სტარაჩევიჩის სიტყვამ. დეპუტატი შეეხო სახელმწიფოს ღალატის პროცესს და განაცხადა, რომ პროკურორს საბრალმდებლო სიტყვა განყოფილების უფროსმა კშავიმ დაუწერეთ. დეპუტატებმა ყვირილი დაიწყეს და გალანძღეს ფრანკის პარტიის წევრები. თავმჯდომარემ სეიმის სხდომა შესწყვიტა სხდომის გაახლების შემდეგ, ფრანკი გამოტყდა, მართალია პროკურორს განყოფილების უფროსმა დაუწერა სიტყვაო. ტომაშიჩმა სთქვა, რომ დესაც ბრალსა სდებენ სახელმწიფო ორგანოებს, სეიმს არ შეუძლიან კამათი გააგრძელოსო.

ტოკიო. ლონდონიდან იუწყებიან: იაპონიის საფინანსო აგენტმა ხელშეკრულება დასდო, რომლის ძალითაც როტშილდის შემწეობით მაისის პირველში იაპონიას უნდა მიეცეს 270 მილიონ მანეთის სესხი.

ვენა. „ხორვატსკაია კორესპონდენციას“ ზადარიდან ატყობინებენ: მთავარ ეპისკოპოსმა დვორნიკმა თანხმობა განაცხადა გადადგეს პაპის გადაწყვეტილებით, სანამ ამის შესახებ ცნობას მიიღებდეს. ზადარის ეპარქიაში წირვა-ლოცვა სლავიანურ ენაზედ უნდა სწარმოებდეს.

სტამბოლი. იუწყებიან, რომ ლივანში შეტაკება მოუვიდა დრუზებს და ქრისტიანებსო.

დეპუტატთა პალატა შეუდგა ბიუჯეტის განხილვას. ფინანსთა მინისტრმა ჯავიდმა განაცხადა: მთავრობა დიდ ყურადღებას აქცევს ჯარს, რადგან ჯარი საჭიროა შინაურ და გარეშე მტერთან საბძოლველადო. წრევანდელ ხარჯთ-აღრიცხვით გასავალი 7 მილიონ გირვანქით 8½ მანეთი) სჭარბობს შემოსავალს. შევეცდები, რომ დეფიციტი შემოსავლიდანვე დავფარო, რადგან შემოსავალი თან და თან მატულობსო. იმედი მაქვს, რომ შემოსავალი იმატებს, რადგან განზრახული გვაქვს სახელმწიფოებთან შეთანხმებით საბამოჟნო გადასახადს 4 პროცენტი მოუმატოთ. ავსტრიამ და გერმანიამ უკვე თანხმობა განაცხადეს. უკიდურესს შემთხვევაში სესხს ავიღებთ, ოსმალეთს დიდი ნდობა აქვსო.

ვაშინგტონი. შეერთებულ შტატების პეკინელი ელჩი სახელმწიფო დეპარტამენტს ატყობინებს, მოსალოდნელია, რომ ხუნანში ხელმეორედ აჯანყება მოხდესო. ელჩმა ამაიში მდგომ ამერიკის ფლოტის უფროსს სთხოვა, თუ საჭირო იქნება დახმარება გაგვიწიეო. ელჩის აზრით არეულობა გაძლიერდებაო.

ლონდონი. რეიტერის სააგენტოს სიტყვით, გარეშე საქმეთა მინისტრს ინგლისის პეკინელ ელჩისგან დეპეშა მიუღია. დეპეშაში ნათქვამია: ინგლისის კონსული ჩანშაში დეპეშით გვატყობინებს, რომ ჩანშის მიდამოებში აჯანყებაა. უცხოელებმა, გარდა ერთისამ, თავი შეაფარეს ინგლისის გემებსო.

სოფია. ბოლგარიის დიპლომატიურ აგენტის (სტამბოლის) მიერ შარშან შემდგარმა კომიტეტმა საბოლოოდ შეიმუშავა ახალი საზოგადოების წესდება; საზოგადოების მიზანია პრესისა და პოლიტიკურ მოღვაწეების საშუალებით ხელი შეუწყოს ბოლგარიის, ოსმალეთისა და ბალკანეთის სხვა სახელმწიფოების კულტურულ და ეკონომიურ დაახლოვებას. წესდების შემუშავებაში მონაწილეობა მიიღეს პოლიტიკურ პარტიების ცნობილმა მოღვაწეებმა.

ბერლინი. „ფრანკფურტერ-ცაიტუნგს“ ათინიდან ატყობინებენ: საბერძნეთის ეროვნულ კრებას 26 აპრილს მოიწვევენ. მიუხედავად იმისა, რომ ოსმალები იმუქრებიან, ყველა პარტიები თხოულობენ, ქრისტიანმა დეპუტატებმა საბერძნეთის მეფეს უნდა შეჰფიცონ ერთგულება გამოუცხადონო. სამშაბათს კარფუში იჯახობით მოდის საბერძნეთის მემკვიდრე. მკხოვრებლებს გადაწყვეტილი აქვთ დიდის ამბით დაუხვდნენ მემკვიდრეს.

ზაგრები. განყოფილების უფროსი, ფრანკის პარტიის წევრი, უარჰყოფს დეპუტატ სტარჩევიჩის ბრალდებას. ვითომ მას, სახელმწიფო ღალატის პროცესის დროს პროკურორისთვის საბრალმდებლო სიტყვა შეედგინოს. განყოფილების უფროსის სიტყვით მას პროკურორისთვის ხელთნაწერი გადაუცია და ისიც მხოლოდ ისტორიულ ცნობებისთვის.

ხარბინი. ბირჟის სადგომში მოხდა რუს და იაპონელ კომერსანტების კრება. კრებას დაესწრნენ ოფიციალურ დაწესებულებების და საზოგადო ორგანიზაციების წარმომადგენელნი. კრებამ მიიღო რუსეთ-იაპონიის საზოგადოების წესდება. საზოგადოების მიზანია ხელი შეუწყოს რუსეთის და იაპონიის დაახლოვებას.

პარიზი. კონიაკის ოლქში მოჰკლეს საარჩევნო ბიუროს პრეზიდენტი. მიღებულ ცნობებით სხვა ადგილებში არჩევნებს მშვიდობიანად ჩაუვლიათ.

ლაჩკარლზ. დაიწვა რამდენიმე ასი სახლი, მათ შორის, მუნიციპალიტეტის სადგომი და კათოლიკეთა ეკლესია და მონასტერი. ზარალი 4 მილიონ მანეთს უდრის.

აჯანყება ალბანეთში

სალონიკი. მესამე კორპუსის უფროსებს თათბირი აქვთ. ხმა დადის, უფროსების უმრავლესობა მშვიდობიანობის და შერიგების მომხრე, მხოლოდ ჯავიდ-ფაშა თხოულობს სასტიკ ზომების მიღებას, რისთვისაც ჯავიდ-ფაშას სიტყვით 50,000 ჯარის-კაცია საჭირო. ელბასანის მიდამოების მკხოვრებლებიც უკმაყოფილონი არიან ახალი გადასახადებით, სპატში ალბანელებმა განდევნეს ფულის მომკრეფები. იქ გაიგზავნა ჟანდარმების რაზმი და სალდათები. სალონიკში ამ ჟამად სდგანან ავსტრიის ორი ჯავშნიანი გემი და ერთიც ნალმოსანი.

სალონიკი. შეფკეთ-ტურგუტ-ფაშამ განცხადებებით შეატყობინა ალბანელებს, რომ ეკსპედიცია მშვიდობიანობის დასამყარებლად და დამნაშავეების დასასჯელად არის გამოგზავნილიო. ტურგუტ-ფაშა მოაგონებს ალბანელებს თუ რა ღვაწლი მიუძღვიან სამშობლოს წინაშე და იწვევს გასცენ ამბოხების მეთაურნი.

საერო განათლების მინისტრის ბრძანებით მთავრობის ადგილობრივ გიმნაზიიდან განდევნეს ალბანურ ენის სწავლება.

სალონიკი. პრიშტინის ახლო შეფკეთ-ტურგუტ-ფაშამ დაათვალიერა ჯარი. ეკსპედიციის უფროსმა ჯარს სიტყვით მიმართა. მან —მოაგონა სალდათებს მიღებული ფიცი და სთხოვა, ვისაც არ გინდათ მონაწილეობა მიიღოთ ალბანელების დამშვიდებაში, განზედ გადითო. ასეთი არავინ აღმოჩნდა. შესაძლებელია, რომ ოსმალეთის ჯარის მთავარი სადგომი ლიპლიანში იყოს. აქ ფერიზოვიჩიდან ხელახლად გაიგზავნა 8 ბატალიონი.

სალონიკი. ჯარმა მოქმედება დაიწყო. 9 აპრილს ჯარის 9 ბატალიონი ზარბაზნებით პრიზრენის გზით, სტიმლიუსკენ გაეგზავნა. ჯარს უფროსობს ტურგუტ-ფაშა. სოფლის გილანცის და სმიტლიუს შუა ჯარს ალბანელებთან შეტაკება მოუვიდა. ერთი საათის განმავლობაში ზირბაზნებს ესროდნენ სოფლებს გოდანცს და რაჩაკს. ჯარმა ღამე სტიმლში გაატარა. ღამე ჯარს თავს დაესხნენ ალბანელები, რამაც ხანგრძლივი სროლა გამოიწვია. 10 აპრილს ჯარი ორ რაზმად გაიყო ერთი რაზმი წავიდა პრიზრენში და დავალებული აქვს გაჰფანტოს რაშტანის ახლო შეგროვილი ალბანელები, მეორე—ლიპლიანისკენ რიბორის და ეზერცის ახლო შეკრებილ ალბანელების გასაფანტავად. ფერიზოვიჩში დარჩა პირველი კორპუსის მეშვიდე პოლკი.

ჰაერში ფრენა

ნიცცა. ავიატორი ეფიმოვი 838 კილომეტრს გაფრინდა და აიღო პირველი პრიზი.

ნიცცა. 10 აპრილს ექვსი ავიატორი ზღვაზედ გაფრინდა. ავიატორები გაფრინდნენ 24 კილომეტრს. პირველად მოვიდა ლატამი (16 ნახ. წუთში), შემდეგ დიურეი, ვანდერსორნი, ეფიმოვი, ხოვეცკი და როლლე. ამათ შემდეგ ზღვაზედ გაფრენა მოინდომა რიმზდიკმა, მაგრამ ზღვაში ჩავარდა და ნალმოსანმა გადაარჩინა,

პეტერბურგი. 25 აპრილიდან 2 მაისამდე გაიმართება ჰაეროპლანების გაჯიბრება გაჯიბრებაში მონაწილეობას მიიღებენ პოპოვი, ქრისტიანიო, ედმონდი, ბარონესსა დელარაში, ვანტირსი, მარანი.

ლონდონი. დილის 5 საათზე ლონდონიდან მანჩესტერში გაფრინდა ავიატორი უაიტი. დილის 7 ნახ. საათზედ ავიატორი რეგბში მოფრინდა. დიდი ქარის გამო უაიტი იძულებული გახდა ტამვარტის ახლო ჩამოშვებულიყო. მას იმედი აქვს გააგრძელოს ფრენა.

ლიჩფილდი. დიდი ქარის გამო გრარამ უაიტი აღარ გაფრინდება მანჩესტერში.

ბერლინი. ცეპელინი თავის დირიჟაბლით კელნში მოფრინდა და 12 საათზე და 55 წუთზედ მიწაზედ დაეშვა. დილის 8 საათზედ ჰამბურგიდან გაფრინდა დირიჟაბლი ცეპელენ მეორე, დიდი ქარის გამო დირიჟაბლი ლიმბერგში ჩამოეშვა.

ს პ ა რ ს ე თ ი

თავრიზი. მუშაობა განაახლა ურმიის და თავრიზის ტელეგრაფმა. ტელეგრაფს ორი წვლიწადია რაც არ უმუშავნია.

თეირანი. სეპეხდარს და სერდარ ასადს მიანდეს როგორიც უნდათ ისეთი სამინისტრო შეადგინონ. ეჩჩნევა, რომ ხალხი ძალიან აღელვებულია უკიდურეს ნაციონალისტების წინააღმდეგ. პოლიციამ ნება არ დართო ხალხს მიტინგი გაემართათ სეპეხ-სალარის მეჩეთში და პროტესტი განეცხადებინათ ტაგიზადესთვის, რომელიც ძალმომრეობას ჰქადაგებს და სპარსეთი დაღუპვისაკენ მიჰყავს.

რ უ ს ე თ ი

ნოვოჩერკასკი. სამოსამართლო პალატამ განიხილა რამდენიმე კაცის საქმე. ბრალდებოდათ 1905 წელს რკინის გზის გაფუჭებაში მონაწილეობის მიღება. სასამართლომ გადაწყვიტა: ერთს 15 თვით, მეორეს 18 თვით, ხუთს თითო წლით ციხე, დანარჩენები გაამართლა.

პოლტავა. სენატორ დედიულინის ბრძანებით ქოვალევეს ჩამოართვეს სენატ-დანტ-ლან-კატანილი სალდათის ფარაჯები.

პეტერბურგი. 10 აპრილს მოხდა აზოვო-დონის ბანკის აქციონერების საზოგადო კრება. კრებამ განიხილა 1909 წლის ხარჯთ-აღრიცხვა. ბანკს ამ წელს დარჩენია 3,201,180 მანეთია წმინდა მოგება. თვითეულ აქციზედ მიუციათ 35 მანეთი.

პეტერბურგი. ნაშუადღევის 2 საათზედ ცეცხლი გაუჩნდა ნიკოლოზის რკინის გზის საქონლის სადგურს. დაიწვა 100,000 ფუთი თივა და სხვა საქონელი და 59 ვაგონი.

ზარალი 200,000 მანეთს უდრის.

ჩელიაბინსკი. ოლქის სასამართლომ განიხილა 49 კაცის საქმე. ბრალდებოდათ 1905 წელს ებრაელების აწიოკება. სასამართლომ გადაუწყვიტა ექვს ოთხი თვიდან ორ წლამდე სატუსაღო, ცხრას თვე ნახევრით დაპატიმრება (თითოს) და 34 გაამართლა.

პეტერბურგი. იუსტიციის მინისტრი საკანონმდებლო დაწესებულებებში შეიტანს კანონ-პროექტს, რომელითაც ქალებს და მამა-კაცებს მემკვიდრეობის მიღებაში ერთი და იგივე უფლება ექნებათ.

მოსკოვი. სასამართლომ დაამთავრა 28 კაცის საქმე. ბრალდებოდათ სოციალისტ-რევოლიუციონერების მოსკოვის კომიტეტის წევრობა. სასამართლომ გადაუწყვიტა ოთხს ციმბირში გადასახლება, თოთხმეტს რვა თვიდან 4 წლამდე ციხე, ათი გამართლა. ინგლისის ქვეშევრდომს ვატსონს მიუსაჯეს 16 თვით ციხე.

სარატოვი. სოფელ მორდოვსკი კარაიში დაიწვა 136 სახლი.

რიგა. დაიწვა ინტაცეს რკინეულობის ქარხანა. ზარალი 50,000 მანეთს უდრის.

კიევი. სოფელ კირილოვკაში პოლიციამ ორი გლეხის ოჯახში იპოვა ორი ყუმბარა, ერთი ყუმბარა ყუთში იყო, მეორე მიწაში ჩაეფლათ. ამას გარდა პოლიციამ წაიღო დინამიტი.

ფინლიანდია.

პეტერბურგი. უყურადღებოდ დატოვებულ იქმნა ფინლიანდიის სეიმის მოხსენება. ფინლიანდიის სეიმი თავის მოხსენებაში ეხებოდა უმაღლეს წინადადებას, რომლითაც ფინლიანდია მოვალეა ყოველ წლივ სამხედრო ბეგრის მაგიერ განსაზღვრული ფული გადაიხადოს.

ოდესის ქართველ სტუდენტთა მოვალეებს

(წერილი რედაქციის მიმართ)

მოსაბეზრებელია ერთისა და იმავის გამეორება რამდენჯერმე, მაგრამ უკიდურესი გაჭირვება გვაიძულებს ერთხელ კიდევ მივმართოთ ჩვენს მოვალეებს. არა ერთხელ მივმართეთ ჩვენს მოვალეებს—ზოგს პირადად, ზოგს კი გაზეთის საშუალებით, მაგრამ უმრავლესობამ პასუხის ღირსიცა არ გაგვხადა. გაჭირვება კი დიდია, ზოგს სტუდენტს უნივერსიტეტიდან დათხოვნა მოელის სწავლის ფულის შეუტანლობის გამო, ზოგს კი საარსებო ლუკმა-პურიც ენატრება. და ეს მაშინ, როდესაც ოდესის სტუდენტებისა მართებთ ორას თუმნამდე სხვა და სხვა პირებს, ოდესღაც ჩვენსავით გაჭირვებულ სტუდენტებს, ეხლა კი ვექილებს, ექიმებს, მასწავლებლებს და სხვა.

ამ ჟამად უკანასკნელად მივმართავთ ჩვენს მოვალეებს. ვიცი ადრესიც ვიცოდით, პირადად მივმართეთ, დანარჩენთა საყურადღებოდ კი ამ წერილსა ვბეჭდავთ.

უკეთუ ორი კვირის განმავლობაში დღიდან ამ წერილის დაბეჭდვისა, პასუხი არ მივიღეთ, მოვალეთა სრული სია დაბეჭდილი იქნება ადგილობრივ ქართულ-რუსულ გაზეთებში.

P.S ჩვენი ადრესი მაისის გასვლამდე: **Одесса, до востребованія, Архилу Ражденовичу Джаджанову.**

ქართველ სტუდენტთა მინდობილები: **არ. ჯაჯანაშვილი, ნ. ძიძიშვილი, გ. გეგელაშვილი, მ. იშხნელი, ა. ზედგინიძე.**

ახალი ამბავი

ტ ფ ი ლ ი ს ი

პანაშვიდი. კვირას, 11 აპ-ილს, კუკიის სასაფლაოზე გადახ-ლ იქმნა პანაშვიდი კონსტანცია ერიაშვილის სულის მოსახსენებ-ად. პანაშვიდს დაესწრნენ წერა-ითხვის საზოგადოების თავმჯდომა-ე გ. ნ. ყაზბეგი, გამგეობის წევრ-ი და განსვენებულის პატივის მცე-ელნი. როგორც ვიცით, განსვე-ებულმა ტურიაშვილისამ წ.-კ. სა-ოგადოებას უანდერძა თავისი ქო-ება.

ნოქრების წარმომადგენელნი. ერას, 11 აპრილს, ტფ. ქალაქის ებეოს დარბაზში მოხდა საზოგადო ება ტფ. ნოქრებისა და სავაჭრო-ბრეწველო დაწესებულებათა მოსა-ხურეებისა. კრებამ მოისმინა მოხსე-ება წარმომადგენლების არჩევის შე-ებ იმ კომისიაში, რომელმაც უნდა ომუშაოს პროექტი ნორმალურ და-ენების შესახებ. კრებას თავმჯდო-რეობდა ქალაქის გამგეობის წევ-ი თავ. ნ. გ. არგუთინსკი-დოლ-ორუკოვი. კრებამ წარმომადგენ-ებად აირჩია; მარგარიანი, ნევო-ი, პოლეტაევი, ტერ-მელიტოსი-ი, ჯიმშეროვი და ფომინი.

რკინის გზა კავკასიონის ზე. „რეჩი“ სწერს: მთავრობას ნზრახვა აქვს რკინის გაყვანა კავ-სიონის მთაზე კავკავის რკინის ის საზოგადოებას მიანდოს. თუ ზოგადოება და მთავრობა ვერ შე-ანხმდებიან, მაშინ მთავრობა სა-ლმწიფო სათათბიროს ფულსა ხოვს და თითონ შეუდგება რკი-ს გზის გაყვანას.

„ფასკუნჯი“. მოგვივიდა ჟურ-ალ „ფასკუნჯს“ პირველი ნომე-ი. ჟურნალი საინტერესოდ არის ედგენილი და კარგად გამოცემუ-ი. ეს პირველი მხატვრული გამო-ემაა ქართული ენაზე. ქაღალდი უცხოვია. წიგნს თავში ჩართული ქვს ფერადი სურათი, ლიტოგრა-იაში დამზადებული, „თინათინის აგვირგვინება“. ეს სურათი ამო-ებულია მე-17 საუკ. ხელთნაწერ ვეფხის ტყაოსნიდან“. მშვენიერია ოტოტიპითი დამზადებული პორტ-ეტი ეკატერინე გაბაშვილისა. ფო-ოტიპითვე დამზადებულია ი. ნი-ოლაძის ქანდაკება „მწუხარება“. ის წიგნში სხვა სურათებიც. ში-აარსიც მრავალ-მხრივია. პირველ ომერში მოთავსებულია ლექსები ა პოემები განდეგილისა; კ. მა-აყ—ისა, ა. შანშიაშვილისა, დრამა ი. რამიშვილისა, ალ. სარაჯი-ვილის მიერ თარგმნილი პოემა „კურუიანი“, აკაკის წერილი „გ. უნდუკიანცს“, „ნაწყვეტები“ ეკ. აბაშვილისა, პროფ. ნ. მარრის წე-ილი, „დავით აღმაშენებელი და ამარ მეფის მგოსნები“, წერილები ი. რობაქიძისა, კიტა აბაშიძისა, ელმისა და სხვა. საზოგადოდ ეს ატვრული ჟურნალი ძალიან საინ-ერესო გამოცემაა. ღირს პირველი ომერი 75 კაპ.

სანოვაგე. სოფლებიდან და-ყო დიდ ძალ სანოვაგის შემოტა-ა ქალაქში და ჩარჩებიც დატრი-ალდნენ. უკვე ასწიეს ყველაფრის ასი. რადგან ბევრი მყიდველი ჩარ-ებს ერიდება და სოფლელებს ეტა-ება, ჩარჩებმაც ფერი გამოიცვა-ეს: ან გლეხურად ეწყობიან ანა ა გლეხებს ქირაობენ და მათ აყი-ვინებენ სანოვაგეს.

კრება არ შესდგა. წევრთა ანონიერ რიცხვის დაუსწრებლო-ბისა გამო არ შესდგა 11 აპრილი-თვის დანიშნული კრება ღარიბ სტუდენტთა დამხმარებელ კავკასიის საზოგადოებისა.

ჯარიმა. პოლიციის მოხელის ეურსცხოფისთვის ტფ. მცხოვ-ები ვასილ კარამაევი გუბერნა-ორმა 100 მან. დააჯარიმა.

ვაჭართა საზოგადოება. 11 პრილს ა. ნ. მილოვის თავჯდო-არეობით მოხდა ტფ. ვაჭართა სა-ოგადოების კრება. პირველად წა-ითხულ და დამტკიცებულ იქმნა ანგარიში საზოგადოების მოქმედე-ბის 1909 წლის განმავლობაში. ან-გარიშიდან, სხვათა შორის სჩანს, რომ საზოგადოებას 1909 წ დაუ-ხარჯავს. ტფ. საკომერციო სასწავ-ლებელზე—70,000 მან., ხოლო ტფ. სავაჭრო სკოლაზე—4,000 მა-ნეთი. კრებამ ამასთან დაადგინა, გადასდოს ყოველ-წლიურად: საკო-მერციო სასწავლებლისთვის 12.000 მან., ხოლო სავაჭრო სკოლისთვის —6.000 მან. დასასრულ არჩევნე-ბი მოჰხდა. მამასახლისად კვლავ ა. ნ. მილოვი იქმნა არჩეული, ხოლო მის ამხანაგებად: ეგიაზარიანი და ს. კაფიევი, სარევიზიო კომისიის წევ-რებად არჩეულ იქმნენ: ს. ს. არუ-თინოვი, ს. გ. არუთინოვი და ბ. აფრიკიანი.

განკარგულება. ტფ. პოლი-ცმეისტერმა წინადადება მისცა პო-ლიციის მოხელეთ. სასტიკი ყურა-დღება მიაქციონ, რომ ღვინის დუ-ქნებში ღიის 12 ს. შემდეგ ვაჭ-რობა აღარ იყოს.

გ. გვაზავას ლექცია. 20 აპ-რილს ნაფიცი ვექილი გ. მ. გვაზა-ვა ზუბალაშვილის სახალხო სახლში წაიკითხავს ლექციას თვითმკვლე-ლობის შესახებ.

მკვლელობა. 12 აპრილს, ღამის 2 საათზე, მოსამსახურე ქალ-თან პელაგია სუჩკოვთან მივიდა და-საძინებლად საინტენდანტოს სამმარ-თველოს გადამწერალი ევგენი გო-რშენინი, რომელიც სცხოვრობდა სუჩკოვთან სამოქალაქო ქორწინე-ბის წესით. როდესაც გორშენინმა დაიძინა, სუჩკოვის ქალმა რევოლ-ვერი ესროლა მძინარეს, საფეთქე-ლში მიარტყა და გაუნძრევლად მოჰკლა, თითონ დალია ნიშადურის სპირტი. სუჩკოვის ქალი მიხეილის საავადმყოფოში წაიყვანეს და რო-დესაც გონზე მოვიდა, გამოტყდა, რომ მე მოვკალი გორშენინი იმი-ტომ, რომ მღალატობდაო. სუჩკო-ვის ქალი დაპატიმრეს.

სანატორია. ჭლექის წინააღ-მდეგ მებრძოლ საზოგადოებას გა-დაწყვეტია, ამ გაზაფხულზევე შე-უდგეს აბასთუმანში სანატორიის აგებას ჭლექიანებისთვის. ბაქოში საზოგადოების წარმომადგენლებს შეუკრებიათ 10,125 მანეთი. ამას გარდა ოქტომბრისთვის საზოგადოე-ბას ექნება 30,000 მანეთამდე.

სააღდგომო დეპეშები. ტფ. ფოსტა-ტელეგრაფის კანტორის უფ-როსი გვთხოვს გამოვაცხადოთ, რომ, წინა წლებსავით, წელსაც 12 აპრი-ლიდან კანტორაში მიიღება სააღდ-გომო დეპეშები. ეს დეპეშები ად-რესატებს მიუვათ აღდგომა დღეს, დილის 8 საათზე. ამ გვარ დეპე-შებს უსათუოდ უნდა წაეწეროს „поздравительная“. ამ სიტყვაში დე-პეშის გამგზავნელს ფული არ გა-მოერთმევა.

დეპუტატების დეპეშა ნა-მესტნიკთან. დეპუტატებს ჩხეიძეს და გეგეჭკორის შემდეგი დეპეშა გა-მოუგზავნიათ ნამესტნიკისთვის: „წარსული წლის სექტემბერში გე-ნერალ შატილოვის გადაწყვეტილე-ბით ქუთაისის გუბერნატორის და-დგენილება შორაპნის მაზრის სოფ. ჩდილის მცხოვრებ გლეხთაგან 58 ათასს მანეთის გადახდევინების შე-სახებ გიორგი ამილახვრის სასარგე-ბლოდ უკანონოდ იქმნა ცნობილი. მაშინ ამილახვარს წინადადება მი-ეცა თავისი ზარალი სასამართლოს წესით ეძია. ახლა ჩვენ დეპეშა მი-ვიღეთ, რომ ბოქაული სტრაჟნი-კების საშუალებით ახდევინებს გლე-ხებს ხსენებულ ფულს ამილა-ხვრის დასაკმაყოფილებლად. ამ მიზნით მიჰყავთ გლეხების მარჩენა-ლი საქონელი, საოჯახო ნივთები და სხ. ვინაიდან ასეთი მოქმედება ადმინისტრაციისა აშკარად არღვევს 1906 წელს უმაღლესად გამოცემულ ბრძანებას,—გთხოვთ მოახდინოთ განკარგულება, რათა შეჩერებულ იქმნას შორაპნის ადმინისტრაციის უკანონო განკარგულების სისრუ-ლეში შეყვანა, რომ შემდეგ, ნაალ-დგომევს, სახელმწიფო დუმაში შე-კითხვის შეტანით გამოვარკვიოთ საქმის ვითარება.“

დაპატიმრება. „კასპ“-ს რია-ზანიდან დეპეშით ატყობინებენ: სა-ხელმწიფო ბანკის განყოფილებაში დაპატიმრეს ახალგაზრდა კაკასიე-ლი, რომელსაც ბანკში ტფილისი-დან გამოგზავნილი 6,000 მანეთი უნდა მიეღო. ჰფიქრობენ, რომ და-პატიმრებულმა მონაწილეობა მიიღო ყიზლიარის ხაზინის გაცარცვაში.

ხარჯთ აღრიცხვა. ტფ. მო-ქალაქეთა საზოგადოების რწმუნე-ბულებმა განიხილეს ხარჯთ-აღრიცხვა და წინანდელ წლებთან შედარებით შეამცირეს 5—6000 მანეთით. სულ მიმდინარე წლისათვის ნავარაუდე-ვია 11,000 მან. ტფილისის საგუ-ბერნიო მთავრობამ უკვე დაამტკი-ცა ხარჯთ-აღრიცხვა.

ფულის გადადება. ტფ. ვა-ჭართა საზოგადოებამ 80.000 მან. გადასდო საკუთარ შენობის ასა-გებად.

მოწაფეების დაპატიმრება. 8 აპრილს გოლოვინის პროსპექტზე დააპატიმრეს 19 მოწაფე. მიზეზი ის იყო, რომ ამ მოწაფეებს ეპირად ხელში ბზის ტოტები და სახეში სცე-მდნენ გამვლელ-გამომვლელებს და უმთავრესად მოსწავლე ქალებს. მო-წაფეებს ჩამოართვეს ბილეთები და თითონ ისინი განთავისუფლეს. ბი-ლეთებს გაუგზავნიან სასწავლებლის გამგეობას.

ფოთში ამას წინად ქალაქის ბა-ღში თავი მოუკლავს უმაწვილ კაცს ჩიგოგიძეს. მეორე დღეს იმავე ბაღში თავი მოუკლავს ივანე ტუდუშის.

ახალ სენაში ერმიდე გერკაიას ჩხუბის დროს სტეფანე ცხადაიასთვის ცხვირი მოუკვნეტია. (ტ. დ.)

10 აპრილს სასანიტარო კომი-სიამ, შემდეგ-რომ ექიმების ტ. ოსთეო-სიანცისა, ბოქაულ სვეშეკისა და სამეუ-რნეო მოდიციის აგენტის. ნ. მარქარო-ვისაგან, დათვალიერა სარდაკიბი სა-ხლები მოდიციის მე-ნ ნაწილში. პაშო გორგაძისა, ედისაბედ ხითაროვისა და ეგგენია დუნაის სარდაკიბები ანტი-სანიტარულ მდგომარეობაში აღმოჩნ-დნენ და ამიტომ კომისიამ დაჭეტა ამ დრამდე, ვიდრე სარდაკიბების პა-ტრონები არ გაუშმაგებენენ. ამასთან კომისიამ სარდაკიბების პატრონებს ოქმები შეუდგინა და პასუხის გებაში მისცა.

11 აპრილს რაჭის მაზრის მცხოვრებთ მეპურე ნეფარიძეს და იმის ამხანაგს ჩხუბი მოუვიდათ. ნეფარიძემ დანით მიიწია. კასაშვილებლად ჩარიგ-ნენ იქვე მეოფნი—ტფილისის მცხოვ-რები გრიგოლ ხარატოვი და საკარუ-ჯოელი ივანე ქურთიშვილი. გაშველე-ბის დროს ნეფარიძემ ორივენი სუბუ-ქად დასჭრა. დაჭრილები მიხეილის საავადმყოფოში გაგზავნეს, ხოლო ნე-ფარიძე დაპატიმრეს.

11 აპრილს სიონის ქუჩაზე და-პატიმრეს ანნა სპირიდონოვის ქალი, რომელიც გადასახლებული იყო საგე-ნერალ გუბერნატოროდან. დაპატიმ-რეს აგრეთვე ნინო გიორგის ასული ყოფილი საგენერალ-გუბერნატოროდან ადმინისტრატიულის წესით გაძევებული, დაპატიმრებული პასუხისგებაში მის-ცეს.

დღეიდან 79 ქვეყეთი კურინის ბოდკი სავარჯიშო სროდას იწყებს ვა-გნისა და ტფილისის ბოდკის სასროდ მოედანზე.

11 აპრილს უკვალოდ დაიკარგა 11 წლის ქალი ბროდია ჯამენიანცი, რომელიც დედ-მამასთან სცხოვრობდა ნახიჩევანის შესახვევში. მის საძებნელ-ად ზომებია მიღებული.

ექიმ ადაჯანოვის დექტია ქორ-წინების შესახებ გადატანილ იქმნა 19 და 20 აპრილისათვის.

მოწვერილი ამბები

ქ. სილნალი. აპრილის 8, სადამო-ი, სილნალის ბულვარის სკამზე ის-ხდნენ ბოქაულის თანაშეშწე (ეოფილი ურიადნიკი) და სამაზრო სამმართველ-ოს მოხელე სიმაშვილი. უცბად 6—7 კაცი შემოერტყა მათ კარს და დაუწყეს რევოლვერებით სროდა ბოქაულის თა-ნაშეშწეს დობრიდინს. პირველი ტყვია მოგზგდა ხმალსა და ხალთაში და უვნე-ბლად გაიარა. დობრიდინი მიწაზე წა-წვა. ესროდნენ ეოველ მხრიდან დიდ ხანს. როცა დაცეთ, რომ მშველელი არავინ მოდისო, წამოხტა და რაც ძალი და დონე ჰქონდა გაიქცა და თან უყვი-როდა მსროდველებს: მესროდეთ, შე-სროდეთო. ახლა მოდიციელებმაც ას-ტეხეს სროდა. ქალაქელნი დაფრთხნენ და მიიმალ-მიიმალნენ. კამოჩნდნენ სა-ლდათებიც, მაგრამ უკვე ეველანი მიმა-ლულიეყვნენ. სროდის ადგილს ეუარა თექვსმეტიოდე კაცდიდი პატრონი და მოდიციის მოხელე სიეიმაშვილი ორკან ფეხში დაჭრილი სისხლიდან იცლე-ბოდა. სიეიმაშვილს ერთი ტყვია ამოა-ცალეს და ორი კი ვერ. დაჭრილი ტფილისში გაგზავნეს. დობრიდინს ტყვიებისაგან ბევრგან აქვს ტანისამო-სი გატეხილი. ორი დღის წინადაც ესროდეს ამავე დობრიდინს (ეოფილ ურიადნიკს) და მაშინაც უვნებლად გა-დარჩა.

ლეონრ.

ბორჯომი. აქ უკვე მიიდეს ნება რთვა ნ.-გ. კამეგრელიძეს საზოგა-დოების განყოფილების გასახსნელად. განყოფილების საჯარად გახსნა საზო-გადოების წევრებს ჭსურთ ჯერ-ჯერობით ადნიშნონ წიგნთსაცავ-სამკითხვე-ლოს დარსებით. ამ საქმეს, წინ ედგა-ება ფულის უქონლობა. მეტად ძნე-ლია შესაფერის ბინის შოვნა წიგნთ-საცავ-სამკითხველოსათვის. ზოგიერთა წევრებმა აირჩიეს კამეგლობის წევრად, სხვათა შორის, აქაური ბლაგოჩინი გორგაძე. ფიქრობენ, რომ იგი დაუ-ბრუნებდა წიგნთ-საცავ-სამკითხველოს ეკლესიის ეზოში მოოფ სახლს, რო-მელშიაც წინად იყო მოთავსებული. ეხლა გაუქმებულია ბიბლიოთეკა, მაგ-რამ, როგორც ირკვევა, ბლაგოჩინი არა ფიქრობს შენობის დათმობას, თუ-მცა მის კარკარგულებაში არის მეო-რე, უფრო დიდი, ორ-სართულიანი სა-ეკლესიო სახლი, რომელსაც ბლაგოჩი-ნი აქირავებს.

ამ ბოდო დროს ბორჯომში აუტა-ნელი ატმოსფერა გახდა. იდეენებიან მეუდა ისინი, რომელნიც სცდილობენ ცოტა-ოდენი სამსახური მაინც გაუწიონ კულტურულ მოთხოვნილებებს: საქმემ იქამდის მიაღწია, რომ ხმა-რობდნენ ეო-ველსავე სიშავდებას ხელი შეეშალათ ნ. ჯომარდიძის დექტიისთვის „კომე-ტებზე“, რომელიც წაკითხულ იქმნა ბევრი დაბრკოლებების შემდეგ, და ისიც მხოდოდ რუსულ ენაზე. საუბე-ურად, კულტურულ მუშაობას ედო-ებიან ისეთი პირნიც, რომელნიც ერთ დროს ვითომ თავისუფლებას ჭქადაგო-ბდნენ.

ბორჯომელი.

ცხინვალი. ცხინვალში უკვე დაარ-სდა წვრილი კრედიტის ამხანაგობა. 27 მარტს თეატრის სადგომში მოხდა კრება და არჩევნები. კამეგობაში აირ-ჩიეს ნიკ. ბაგდ. ტერ-სტეფანოვი, ს. ხვოეოდი, ი. დიმ. მაჭავარიანი, და მასწავლებელი მ. ჭიტაეეი; სარევიზიო კომისიაში—ს. სიმ. ხეთაგური, მას-წავლებელი ვას. მიხ. იარაღოვი და ჩიტა კასრაძე; ბუღალტრად—კრაშა ოვანოვი. ჯერ ჯერობით ხელი მოუწე-რიათ 100 კაცამდე. ამხანაგობის თან-ხაა 1000 მანეთი. გარდა ამისა სახე-ლმწიფო ბანკიდან 9 თვით შეუძლიან კამოიტანონ 3000 მანეთი; ასე რომ წლეულს ამხანაგობას ექნება 4000 მ. სასურველია, რომ ამხანაგობის წევრე-ბი დიდის ეურადღებით მოეკიდნენ საქ-მეს, მუდამ ყურს და ყვეღკან დაიცვან ამხანაგობის ინტერესები, რადგან თი-თონ ისინიც ეოველნაირ ზარალის მო-ზიარენი არიან მეულის ოვიანთ ქო-ნებით.

ვარეაპეტი.

ჩოხოტაური. (გურია). ჩოხატაუ-რლებმა თავისუფლად ამოისუნთქეს. მთავრობამ დაითხოვა ტემა ტეუშითა და დანძდვა-გინებით კანონქეშდი ჩოხატა-ურის ბოქაული ივასუკი. ეს ის ივასუკი გახლავთ, ამას წინად რომ უდანაშაულო მასწავლებლები დაიჭირა და ჩოხატა-ურიდან ოზურგეთში ფეხით გაგზავნა ავდარში, თანაც რვა ცხენოსანი სტრა-ჟნიკი გაეაყოლა. ამ ამბავმა ეველა გა-კვირვა და აღელვა. თავითონ მაზრის უფროსსაც გაკვირვებოდა. მხოდოდ სახალხო სკოლების ინსპექტორს ბ-ნ კ. მაჭავარიანს არავერად ჩაუგდია ასე-თი შეთხზვა. როცა დაჭერილი მა-სწავლებლები ოზურგეთში იყვნენ და-მწყვეეულნი, ინსპექტორი ოზურგეთში ეოფილა. მისულან მასან, აუხსნიათ გარემოება და უთხოვნიათ მაზრის უფროსთან შესვლა და ამბის კაკება. ინსპექტორს უარი ეთქვა, მე არა-ფერი შემიძლიანო და ეკანეე, ბათუმში, კაბრუნებულა საქმის გაეგებრად. ისეე კერძო პირები დაეხმარნენ მასწავლე-ბლებს.

ვის არ ჩაეფიქრებს და არ გაოგებს სოფლის მმსწავლებლების ასეთი უმწეო მდგომარეობა? ეველაზე უფრო ამაღელ-ვებელი ის არის, რომ მასწავლებლე-ბისთვის ძალად გაუკრეკნიათ თმა ცი-ხეში. ულანაშაულო ხალხი დაიჭირეს, ათი დღე ციხეში ამყოფეს და ძალა-დობაც ეხმარეს! ნუ თუ ეს შესაწონა-რებელია?

იკასეკეს მაგივრათ აქ გადმოიეეა-ნეს ოზურგეთიდან დ. კალანდია.

აქედან აკეთში გადაიეეანეს მასწა-ვლებელი ქალი ს. დედეეჩავა არ შეა-ძლება მასწავლებლებს არ მივეეთითოთ იმ უმსაზეასო საქციელზე. რომელსაც ადგილი ჭქონდა ჩოხატაურის სკოლაში და ეხლა ბუღალტრის ნანეიშვილისეეულ-საში. სედი თავდაეეჭერლობა და გაუ-ფრთხილებლობა არ გაგონილა.

რაოდენ გაკვიეეთ ასკანაში და ბასილიკეთში კაძალერებული ჩხრეკა. სოფლები შეეკრულია და ეეენობს ან საეეეეოს არავის უშვებენ. ასეა მთელ ჩოხატაურის საბოქაულოში.

გარეშე.

კიდევ „ვეფხის ტყაოსნის“ შესახებ

(შემდეგი *)

აქ სხვათა შორის მელექსე პირ-დაპირ აცხადებს, რომ ეს ამბავი (ბარამისა და გულიჯანის)—მიჯ-ნურთ საქმენი—სთქვა სპარსულად გრძენმან და მეცნიერმან, ჩუბინ, რო-მელი იყო თემისაგან ქირმანელთასა.

ოტა ქვემოთ არა ნაკლებ დაბეჯითებით იგივე ონანა გვამცნე-ვს, რომ ესეცა იყო (ისე, როგორც სხვაც ბევრი მსგავსი სამიჯნურო ამბავი) „სპარსთა ენათაგან გადმო-თარგმნილი“—ო, მეც ძალიან მსურ-და და მრავალ გზის ვეძებდი და კიდეც ვპოვე მათ მიჯნურთა სატრ-ფიალონი, ამბად ნათქვამნი და გავლექსეო.

ეს ონანას ცნობები ფრიად სარ-წმუნოდ მიგვაჩნია ჯერ ერთი იმი-ტომ, რომ შეუძლებელია, მელექ-სეს შეეთხზა ამბავი „ვეფხის-ტყაოს-ნის“ მიბაძვით და თანაც დაბეჯი-თებით გვარწმუნებდეს, რომ მისი მთქმელი არის ჩუბინ ბრძენი, რო-მელი იყო თემისაგან ქირმანელთასა“, მეორეც იმიტომ, რომ ბევრი ამისი მსგავსი ამბავი მოიპოება დღესაც სპარსულში ისეთი, რომლებიც ცნობილ სამეცნიერო კათალოგებში არ არის შეტანილი, მაგ.: ხშირად შე-ხვდებით ისეთ ხიქაიეტებს, რომლებ-შიაც პირდაპირ არის დასახელებულ ორი ძმად ნაფიცი, რომელთაგან ერ-თი მეფის შვილი, რასაკვირველია, მიჯ-ნურია მზეთუნახავის, რომელიც მოტაცებული ჰყავთ ჯინნებს; რაინდი, რასაკვირველია, ტარიელს მსგავსად, თავისი ნაფიცის დახმარებით იხს-ნის თავის სატრფოს ჯინთაგან.

ოქროს ეპოქაში, როგორც ცნობილია, ბევრი სადეევგმირო და საეპიკო ამბავი და რომანტიული ში-ნაარსის ნაწერი უთარგმნიათ, რო-გორც შაჰნამე *), „ამირან დარე-ჯანიანი“, „ვისრამიანი“, რომლე-ბსაც დღეს ძებნა უნდა, **) თვით ონანას მოწმობითაც ყოფილა ძვე-ლად თარგმნილი“ ბარამ-გულიჯა-ნიანი“ რომელიც მას გაულექსია. ამ ოქროს ეპოქაში ნამეტურ ეეა-ნებოდნენ სადეევგმირო ამბებს, რის მიზეზიც გახლდათ ჩვენის წარსულის რაინდული ხასიათი. ბუმბერაზობა და გოლიათობა, როგორც მე ამას ვამბობდი ჩემს მოხსენებაშიაც, ძა-ლიან მოწონებული იყო საქართვე-ლოს სახელმწიფოებრიობის შექმ-ნისათვის ბრძოლის დროს და ამისი მიზეზი გახლავთ ის გარემოება, რომ ძვრად თუ რომელსამე ერს გამო-უჩენია ასეთი ერეკ კულტურული გაფლენის ასეთი ძლიერება, რა-გორც, სპარსეთმა საქართველოზე გამოიჩინა; ლეგენდარული ხანა ეეე-ნი წარსულისა, საგმირო ამბები ამი-სი აშკარა მაჩვენებელია. ამას გარ-და, მოიგონეთ ვახტანგ გორგასა-ლის უთვალავი გალაშქრება სხვა და სხვა სახელმწიფოზე, მისი ბრძო-ლა სხვა და სხვა გოლიათთან და ყველგან და ყოველთვის უძლეველ-ობა მისი, რა არის თუ არა ირა-ნული ზღაპარი, რომელიც სპარ-სეთის გავლენის ნიადაგზე უნდა იყოს შექმნილი*). ამიტომ, გა-საკვირველი როდია, თუ მე-XII საუკ. ქართველობას უკვე სრუ-ლიად შეთვისებული ჰქონდა სპარ-სული მწერლობის სული და მი-მართულება, რომელიც ამ დროს უფრო გამკვიდრდა, რადგან ამას იწვევდა სახელმწიფოებრივ-კულ-ტურული მოთხოვნილებანი. შესაძლე-ბელია, ამ დროს უკვე არსებობდა სპარსულიდან ნათარგმნი მთელი კრებულები, რომლებშიაც მოთავსე-ბული იყო ისეთი პროზითი ამბები**), როგორიც არის „ვეფხის ტყაოსნის“ მოთხრობა. ყოველსავე ამას, სხვა-თა შორის, მოწმობს ჩვენი სადეევ-გმირო თქმულებანი და მთელი იმ დროინდელი საერო მწერლობა, რომელიც მხოლოდ წმინდა სპარ-სულია; მაგრამ კიდევ უფრო მჭერ-მეტყველური საბუთია იმ დროინ-დელ სამწერლო ნიმუშთა, რო-გორც მაგ., „ვისრამიანის“, „ვეფხის ტყაოსნისა“ და „ამირან-დარეჯანია-ნის“ ენა.

ამიტომაც, რა თქმა უნდა, ჩვენის იმ დროინდელის მწერლობის ინტე-რესი მჭიდროდ უნდა იყოს დაკავში-რებული სპარსულ-არაბულის კულ-ტურისა და მწერლობის შესწავლის ინტერესთან, რადგან სპარსულის მწერლობის შესწავლა და სპარსეთის კულტურის გათვალისწინება ყველა-ზე უფრო მეტ ნათელს მოჰფენს ჩვენის მეთორმეტე საუკუნის მწერ-ლობის განვითარების საკითხს. მაშინ ჩვენი მრავალწამებული „ვეფხის ტყაოსანიც“ აღარ წარმოგვიდგება ისეთს ძნელ გამოცანად, როგორ-საც ის დღემდის წარმოადგენს.

მაგრამ, სამწუხაროდ, ჩვენ ჟამთა ვათარებისა და ახალი მიმართულების განცდის გამო, სრულიად ახალისა და უცხო გავლენის ნიადაგზე ახალი ინტერესების გაჩენასთან ერთად თან-დათან მოვსწყდით იმ კულტურულ ძალებს, რომლებიც ატრიალებდა ჩვენს საუკუნოების განმავლობაში შექმნილს პოლიტიკურ და საზოგა-დოებრივ ცხოვრებას; ამიტომაც იყო და არის, რომ ჩვენი მეჩვიდმეტე და მეოვრამეტე საუკუნის მწერლობის მესვეურთ უფრო ნათელი წარმოდ-გენა ჰქონდათ მე-12 საუკ მწერ-ლობაზე, ვიდრე ჩვენა გვაქვს.

ერთის სიტყვით, თუ ჩვენ მოვი-წადინებთ და გულმოდგინედ განვი-ხილავთ სპარსული მწერლობის გავ-ლენას ჩვენს მწერლობაზე*) (ეს კი შეიძლება მხოლოდ სპარსული მწე-რლობის დაახლოვებით გაცნობით)

---

*) ამ ოქროს ეპოქაში ნამეტურ ეეა-ნებოდნენ სადეევგმირო ამბებს, რის მიზეზიც გახლდათ ჩვენის წარსულის რაინდული ხასიათი. ბუმბერაზობა და გოლიათობა, როგორც მე ამას ვამბობდი ჩემს მოხსენებაშიაც, ძა-

*) იხ. „დროება“ N 80

*) იხ. ნ. მარრის წერილი გაზ. „ივერია-მი“, 1891, იხ. N 138—135. „ფრიდე სი-ტყვა მაჭნამეს ქართული თარგმანის შესახებ“.

**) თვით „ვისრამიანის“ რედაქციიდ-გი, რომლიდანაც უთარგმნიათ მე-XII საუკუნემი, აღმოუჩენელია.

*) თვით ემითეთი ვახტანგისა გორგასა-ლანი იგივეა, რაც სპარსული გურგსარი; ეს გურგ-სარები—მგელთავა-ები და ხვა-სარები—ძაღლთავა-ები (შესად. ჩვენებური ზღაპრები ძაღლთა პირების შესახებ) გამოდიან ირანელთა ფანტასტიურ მტრე-ბად საგმირო ზანაში. ემითეთის გორგასა-ლანის შესახებ იხ. უფრო ადრე Brosset-ის Histoire de la Géorgie, გვ. 278, შენიშ. 1-ელი les mats péssans და სხვ. და პრ. ნ. მარრის Т. Р. вып. 4, Словарь III. Собственныя имена, რაგ.

**) ჩვენთვის დღემდის წყვდიადით მოცულია ისეთი საკითხები, თუ როდის და რა გზით ადმოცენდა ისეთი არაგე-ბის კრებული, რომლის საუკეთესო ნი-მუში დაგვიტოვა ს. ორბელიანმა.

*) ამიტომაც, ჩვენის აზრით, ვინც მოი-ხურვებს სპარსული ეპოსისა და ლიტე-რატურის საერთოდ ქართულ ლიტერა-ტურაზე და კერძოდ ვეფხის ტყაოსანზე გავლენის შესახებ ნათელი წარმოდგენა იქონიოს, მან სპარსთა ყველა მოგზეუ-რი ნაწარმოები და ისტორიული მრეკა-ნი უნდა განიხილოს და შეისწავლოს.

მაშინ სრულიად ბუნებრივად წარმოგვიდგება იმგვარი მოსაზრებები, რომლებიც მე ჩემს მოხსენებაში გამომითქვამს, ხოლო ის გარემოება კი რომ ონანა მდივნის „ბარამ გულიჯანიანი“ ძალიან წაგავს, (თითქმის იმეორებს „ვეფხის ტყაოსნის“ მოთხრობას), რუსთველის „ვეფხის ტყაოსანს“, გვაძლევს საბუთს ვიფიქროთ, რომ შესაძლებელია „ვეფხის ტყაოსნის“ პროტოტიპი აღმოჩნდეს სადმე, ბაჭრამიანის ტიპის მოთხრობებში და, მაშასადამე, ნაკლები საბუთი, აქვთ იმათ, ვინც მოიწადინებს ჩვენს მოხსენებაში გამოთქმულის მსგავსი მოსაზრების გაბათილებას.

იუსტ. აბულაძე.

თეატრი და ხელოვნება

გედევანოვის იუბილეი. არტისტ გედევანოვის სიიუბილეო კომისიამ გადასწყვიტა, იდღესასწაულოს იუბილეი ხუთშაბათს, 6 მაისს. სიიუბილეო კომისიამ აირჩია კამეგე კომისია, რომელშაც შედიან ბ-ნნი მდებროვი (თავმჯდომარე), კნ. ა. მაჩაბლისა, ექიმები ზარგარიანცი და მიქელაძე, ბ-ნნი კოფიეფი, ნ. ერისთავი, შიხიხოვი, ს. კლდიაშვილი.

ფოცხვერაშვილის კონცერტი. როგორც გვიტყობინებენ, ამ დღეებში ტფილისში ჩამოვა ახალგაზდა მუსიკოსი კ. ფოცხვერაშვილი, რომელსაც კონცერტსა გამართოს კონცერტი და მით გაცნოს თავის მიერ ორკესტრისათვის დაწერილი ქართული ეროვნული სიმღერები და აგრეთვე სიმფონიური ტანსაცმელი. ამ დასმა თავისი მოგზაურობა თიოქმის ჭიათურიდან დაიწყო (ბორჯომი წარმოდგენა უვირიდაში გამართეს, მგონი) და ისევ ჭიათურით გაათავა. ასეთ ეურადღებისათვის აქაურ საზოგადოებას მადლობის შეტი რა ეთქმის, მაგრამ საქმე იმაშია, რომ ეს ეურადღება სულ სხვა რამისკენ უფრო იყო მიქცეული: (Сорвать сборъ), რუსულად რომ იტყვიან, და მერე რაც იქნება იქნება! მაგრამ მსახიობებს იმედი არ გაუმართლდათ: „ჭაშლეტი“-დან დატოვებულმა შთაბეჭდილებამ და ბილეთების სიძვირემ ესლაც თავისი კვალი აქონია.

ძალიერ სუსტობდა კარეკანი მხარე წარმოდგენისა. მხოლოდ აჩქარებული მკვნარები თუ დასდგამენ ასე უგულოდ, ასე დაუდევრად ბიესას, როგორც „შავი ბერი“ და „სიკვდილი ნაპოლეონისა“. ამ ბიესების შინაარსი უკვე ადნიშნული იყო ჩვენს გაზეთებში და ამიტომ, მას ადარ შევეხები. მინდა მხოლოდ ორიოდე სიტყვა ეთქვა თვით წარმოდგენაზე. ამ დასმა თავისი მოგზაურობა თიოქმის ჭიათურიდან დაიწყო (ბორჯომი წარმოდგენა ეკვირიდაში გამართეს, მგონი) და ისევ ჭიათურით გაა